

Nr 36.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till Jordbrukarungdomens förbund för budgetåret 1954/55 m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition (IX ht p. 126) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund för budgetåret 1954/55 beräkna ett anslag av 310 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 19 februari 1954 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 97, föreslagit riksdagen att dels godkänna de förslag rörande organisationen av den statsunderstödda klubbverksamheten på jordbrukets och skogsbrukets område m. m., vilka angivits i propositionen, dels å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa till Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund ett anslag av 187 000 kronor, till Bidrag till lokal klubbverksamhet ett anslag av 80 500 kronor och till Bidrag till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område ett anslag av 42 500 kronor.

I detta sammanhang har jordbruksutskottet behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 250 av herr *Ohlsson, Ebbe, m. fl.*, likalydande med II: 323 av herr *Svensson* i Krokstorp *m. fl.*, vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga sådana åtgärder, att lantmannaskollärare må få rätt att såsom fyllnadstjänstgöring tillgodoräkna sig anställning hos Jordbrukarungdomens förbund i detta förbunds egenskap av huvudman för den med bidrag av statsmedel bedrivna fria och frivilliga yrkesutbildningen för lantungdom.

2) I: 425 av herr *Ohlsson, Ebbe*, och II: 543, likalydande, av herr *Svensson* i Krokstorp *m. fl.*, i vilka motioner hemställts att riksdagen med anledning av förevarande proposition måtte besluta

1. att Jordbrukarungdomens förbund alltfört skall vara huvudman för den statsunderstödda klubbverksamheten på jordbrukets och skogsbrukets område m. m.;

2. att å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett anslag till ifrågavarande verksamhet å tillhopa 310 000 kronor att utgå såsom bidrag till Jordbrukarungdomens förbund, varav 225 000 kronor till ungdomsverksamhet inom jordbruk m. m. samt 85 000 kronor till ungdomsverksamhet inom skogsbruket; samt

3. att ifrågavarande verksamhet skall stå under tillsyn av lantbrukssty-

relsen respektive skogsstyrelsen samt att Kungl. Maj:t alltfort skall äga utse ombud i förbundets styrelse respektive revision.

3) I: 455 av herr *Grym m. fl.*, likalydande med II: 580 av herr *Gustafson* i Dädesjö *m. fl.*, vari hemställts att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag rörande organisationen av den statsunderstödda klubbverksamheten på jordbrukets och skogsbrukets område m. m., att

1. Jordbrukarungdomens förbund även i fortsättningen skall vara huvudman för den i propositionen angivna verksamheten;

2. det må ankomma på lantbruksstyrelsen och i förekommande fall på skogsstyrelsen att utfärda anvisningar för verksamhetens bedrivande och utöva nödig kontroll av denna;

3. till Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund för budgetåret 1954/55 anvisas ett anslag av 310 000 kronor.

4) I: 456 av herrar *Eskilsson* och *Björnberg*, likalydande med II: 581 av herr *Agerberg m. fl.*, i vilka motioner hemställts att riksdagen med anledning av propositionen 1954: 97 måtte besluta att

1. godkänna de förslag rörande organisationen av den statsunderstödda klubbverksamheten på jordbrukets och skogsbrukets område m. m. som angivits i motionen;

2. å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till bidrag till Jordbrukarungdomens förbund ett anslag av 198 400 kronor,

b) till bidrag till lokal klubb- och ungdomsverksamhet på jordbrukets och skogsbrukets område ett anslag av 111 600 kronor.

5) I: 457 av herr *Ohlon m. fl.*, och II: 579, likalydande, av herr *Ohlin m. fl.*, vari hemställts att riksdagen måtte med ändring av vad Kungl. Maj:t föreslagit i propositionen 1954: 97

1. uppdraga åt Jordbrukarungdomens förbund att alltfort vara huvudman för den statsunderstödda klubbverksamheten på jordbrukets och skogsbrukets område, m. m.;

2. å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln till Jordbrukarungdomens förbund anvisa ett bidrag å tillhopa 310 000 kronor, varav till ungdomsverksamheten inom jordbruk och lanthem 225 000 kronor och till ungdomsverksamhet inom skogsbruket 85 000 kronor;

3. föreskriva, att ifrågavarande av förbundet med statsunderstöd bedrivna verksamheter skall stå under lantbruksstyrelsens respektive skogsstyrelsens inspektion samt att Kungl. Maj:t alltfort skall äga utse ett ombud i förbundets styrelse och jämväl ett ombud i förbundets revision.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionärernas yrkanden, får utskottet hänvisa till innehållet i motionerna.

Över motionerna I: 250 och II: 323 har yttranden inhämtats från lantbruksstyrelsen och Hushållningssällskapens förbund.

Vidare har till utskottet inkommit en den 15 mars 1954 dagtecknad framställning från Sveriges ungdomskonsulenters förening.

Inledning.

Styrelsen för Jordbrukarungdomens förbund hade i skrivelse den 5 augusti 1953 anhållit, att statens bidrag till förbundet, som för innevarande budgetår är uppfört med 225 000 kronor, för nästa budgetår skulle höjas till 520 000 kronor, av vilket belopp 110 000 kronor avsågs för förbundets centrala verksamhet och 410 000 kronor för dess konsulentverksamhet. *Lantbruksstyrelsen* hade i remissutlåtande den 6 november 1953 med anledning av förbundets framställning föreslagit dels att den statsunderstödda klubbverksamheten skulle omorganiseras i enlighet med vissa av lantbruksstyrelsen angivna riktlinjer, dels att för budgetåret 1954/55 skulle anvisas anslag till Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund med 195 000 kronor samt till Bidrag till lokal klubbverksamhet med 240 000 kronor eller med tillhoppa 435 000 kronor. Över lantbruksstyrelsens förslag hade, efter remiss, utlåtanden avgivits av statskontoret, Hushållningssällskapens förbund, Svenska landsbygdens studieförbund, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk och Jordbrukarungdomens förbund.

Styrelsen för Jordbrukarungdomens förbund hade i skrivelse den 5 augusti 1953 anhållit om ett bidrag av 118 000 kronor till skoglig ungdomsverksamhet under år 1954. Vidare hade *skogsstyrelsen* i remissutlåtande den 29 samma månad med anledning av framställningen hemställt, att för ändamålet skulle anvisas 85 000 kronor.

Utskottet torde i det följande få lämna en kortfattad redogörelse för *klubbverksamheten m. m. på jordbrukets område* och *yttrandena* däröver. Beträffande en utförligare redogörelse härför torde utskottet få hänvisa till s. 3—26 i propositionen.

Klubbverksamheten m. m. på jordbrukets område.

A. Historik.

I lantbruksstyrelsens skrivelse den 6 november 1953 lämnas till en början en redogörelse för tillkomsten och utvecklingen av Jordbrukarungdomens förbund. Av denna redogörelse torde här få återgivas följande.

Jordbrukarungdomens förbund (JUF) bildades år 1918. Dess uppgift skulle enligt de första stadgarna vara »att till fromma för vår modernärings sunda och ostörda utveckling stärka lantungdomens håg för och höja dess duglighet i jordbrukaryrket». Redan från början torde förbundet ha avsett att införa den amerikanska klubbörelsen bland jordbrukarungdomen i hela dess vidd. På grund av bristande resurser visade sig detta dock icke vara möjligt.

B. Jordbrukarungdomens förbunds framställningar.

I sin skrift den 5 augusti 1953 redogör Jordbrukarungdomens förbund för den hittillsvarande verksamhetens uppläggning och omfattning samt för förbundets förslag till inkomst- och utgiftsstat för år 1954.

Förbundet framhåller, att under år 1953 16 145 ungdomar deltog enbart i verksamheten bland den s. k. klubbungdomen, därav 8 649 pojkar och 7 326 flickor. Antalet klubbar utgjorde 1 243. Deltagarna odlade 872 850 kvadratmeter köksväxter och 2 015 927 kvadratmeter lantbruksväxter samt uppfödde 1 052 grisar, 125 kalvar, 5 856 fjäderfän och 2 280 husdjur av annat slag.

Den av förbundet för kalenderåret 1954 föreslagna inkomst- och utgiftsstaten har upprättats med utgångspunkt från ett till 520 000 kronor förhöjt statsbidrag.

För den centrala verksamheten räknar förbundet för nämnda år med inkomster på 224 000 kronor, därav statsanslag 110 000 kronor, medlemsavgifter 30 000 kronor, anslag från landsting och hushållningssällskap 3 000 kronor, donationsmedel 50 000 kronor och från förbundets lotteri 31 000 kronor. Till samma belopp som inkomsterna beräknas även utgifterna.

För den lokala verksamheten räknar förbundet med en kostnad av 611 856 kronor, varav 199 908 kronor avses skola täckas genom lokala bidrag och 411 948 kronor genom bidrag från förbundet.

I sin förut omnämnda skrift den 5 augusti 1953, vari *Jordbrukarungdomens förbund* hemställt om ett bidrag av 118 000 kronor till skoglig ungdomsverksamhet under år 1954, lämnas en redogörelse för denna verksamhets nuvarande omfattning och uppläggning samt en beräkning av kostnaderna för år 1954. Därvid framhålles, att den skogliga ungdomsverksamheten nu nått en sådan omfattning och betydelse, att den kan sägas ha lämnat försöksstadiet.

C. Lantbruksstyrelsens förslag.

Överläggningar med Hushållningssällskapens förbund och Jordbrukarungdomens förbund. I skrivelsen den 6 november 1953 redogör lantbruksstyrelsen för de överläggningar, som under år 1953 på initiativ av chefen för lantbruksstyrelsen hölls i lantbruksstyrelsen mellan representanter för styrelsen för Hushållningssällskapens förbund och för Jordbrukarungdomens förbund rörande olika med klubbverksamhetens administration och finansiering sammanhängande spörsmål. Dessa överläggningar ledde till utarbetandet av en promemoria angående den statsunderstödda klubbverksamhetens administration och finansiering. Promemorian har lantbruksstyrelsen fogat som bilaga vid sin skrivelse.

Enligt promemorian skulle inom varje hushållningssällskaps område finnas en särskild klubb nämnd, bestående av fem ledamöter. Av dessa skulle två utses av sällskapetets förvaltningsutskott, två av Jordbrukarungdomens förbunds distriktsstyrelse och en av skogsvårdsstyrelsen.

Nu befintliga ungdomsnämnder eller motsvarande organ avsågs icke skola beröras av de föreslagna förändringarna i annan mån än att de med klubbverksamheten sammanhängande arbetsuppgifterna i framtiden skulle

omhänderhas av klubb nämnderna. Det skulle åligga klubb nämnd att vara lokal huvudman för klubb verksamheten, handha verksamhetens ekonomi, anställa erforderlig personal samt i övrigt svara för frågor, sammanhängande med verksamhetens lokala bedrivande. Det förutsattes, att de nuvarande inom Jordbrukarungdomens förbund för lokal klubb verksamhet verksamma befattningshavarna skulle anställas hos klubb nämnderna. Detsamma skulle gälla för motsvarande befattningshavare hos hushållningssällskapen. Då befattningshavare av sistnämnda slag redan tidigare hos sällskap innehade tjänst, som var förenad med pensionsrätt, kunde personalfrågan lösas på så sätt, att han av sällskapet ställdes till nämndens förfogande.

Befattningshavarna skulle icke annat än efter klubb nämndens medgivande syssla med annan verksamhet än den yrkesundervisning, som ingick i och tillhörde klubb verksamheten.

Klubb nämnds räkenskaper och förvaltning skulle granskas av två revisorer. Av dessa skulle en utses av sällskapets förvaltningsutskott och en av Jordbrukarungdomens förbunds distriktstyrelse, vilka organ ävenledes skulle ha att pröva frågan om ansvarsfrihet för nämnden.

Som centralt samarbetsorgan för klubb verksamheten skulle enligt förslaget fungera en c e n t r a l k l u b b n ä m n d, bestående av fem ledamöter, av vilka två skulle utses av Hushållningssällskapens förbund, två av Jordbrukarungdomens förbunds styrelse och en av Skogsvårdsstyrelsernas förbund. Denna nämnd skulle inom sig utse ordförande och övriga funktionärer.

Den centrala klubb nämnden skulle handlägga de administrativa ärenden rörande klubb verksamheten, som hittills handhafs av Jordbrukarungdomens förbunds styrelse.

Beträffande verksamhetens finansiering föreslogs i promemorian, att det statsbidrag, som under nionde huvudtiteln utgår till Jordbrukarungdomens förbunds verksamhet, skulle uppdelas i dels ett bidrag till förbundets centrala verksamhet, dels ett bidrag till den lokala klubb verksamheten. Uppdelningen avsågs skola ske enligt den för kalenderåret 1953 gällande disponeringen av nyssnämnda bidrag, vilket skulle innebära, att 28 procent därav skulle tillföras den centrala och 72 procent den lokala verksamheten. Fördelningen mellan de lokala nämnderna borde äga rum efter en generell grund, förslagsvis efter storleken av den med jordbruk med binäringar sys selsatta folkmängden inom hushållningssällskapens områden. Förslag till anslagsfördelning skulle uppgöras av den centrala klubb nämnden och fastställas av lantbruksstyrelsen.

Det i promemorian framlagda förslaget avsågs skola träda i kraft den 1 juli 1954. De bidrag, som Jordbrukarungdomens förbund erhöll för kalenderåret 1954, skulle till hälften reserveras för att tagas i anspråk under senare halvåret 1954.

Det förutsattes, att tillkomsten av lokal klubb nämnd skulle utgöra villkor för att erhålla statsbidrag till lokal klubb verksamhet för tiden efter den 30 juni 1954.

De i promemorian framlagda förslagen behandlades av Jordbrukarungdomens förbund vid förbundsmöte den 25 juli 1953 och tillstyrktes därvid.

Hushållningssällskapens förbund handlade ärendet på sin årsstämma i september 1953. Förbundsstyrelsen föreslog därvid, att förbundet skulle ansluta sig till de riktlinjer och förslag, som angivits i promemorian, med den ändringen att lokal klubb nämnd skulle bestå av sju ledamöter, nämligen tre utsedda av hushållningssällskapets förvaltningsutskott, tre av Jordbrukarungdomens förbund samt en av skogsvårdsstyrelsen.

I anslutning till en vid stämman väckt motion uttalade sig emellertid Hushållningssällskapens förbund i stället för att huvudmannskapet för verksamheten skulle åvila sällskapen, att sällskapen själva skulle få bestämman de lokala nämndernas sammansättning samt att den centrala ledningen av verksamheten skulle anförtros åt Hushållningssällskapens förbund. Beträffande det för verksamheten utgående statsbidraget föreslogs, att detta skulle fördelas mellan sällskapen så, att hälften skulle utgå med lika belopp till alla sällskap och andra hälften fördelas efter storleken av den inom jordbruk med binäringar sysselsatta folkmängden inom sällskapens områden. Förbundet beslöt vidare hemställa, att Kungl. Maj:t snarast skulle upptaga frågan om klubbverksamhetens organisation till slutgiltig prövning.

Behovet av klubbverksamhet m. m. Lantbruksstyrelsen framhåller, att det enligt dess mening icke kan råda tvivel om att en omfattande och på rätt sätt bedriven klubbverksamhet bland landsbygdens ungdom är av den allra största betydelse ej blott för ungdomens egen fostran utan även för jordbrukets och landsbygdens utveckling.

Organisationen. Beträffande frågan om organisationsformen erinrar lantbruksstyrelsen om att framför allt två huvudlinjer tidigare diskuterats. Den ena av dessa innebär, att verksamheten skall omhänderhas av hushållningssällskapen. Enligt den andra skall verksamheten anförtros åt Jordbrukarungdomens förbund. Ingendera linjen har emellertid definitivt accepterats av statsmakterna. Detta torde enligt lantbruksstyrelsen bero på att ingen av dem är invändningsfri. Mot att verksamheten ställes under sällskapens ledning kan sålunda bland annat göras den erinringen, att det i så fall ej finnes någon garanti för att icke den organisation, som startat och i huvudsak lett verksamheten med stöd av det statliga bidrag, som utgått, skulle kunna komma att helt eller i huvudsak lämnas utanför densamma. Det kan även göras gällande, att klubbverksamheten åtminstone delvis är av annan karaktär än den yrkesutbildande verksamhet, som sällskapen nu bedriver. Mot att Jordbrukarungdomens förbund i fortsättningen ensamt skulle omhänderha den statsunderstödda verksamheten talar å andra sidan, bland annat, det förhållandet att förbundets verksamhet i vissa delar av landet är av mycket ringa omfattning och att en dylik organisationsform följaktligen skulle innebära att de, som i dessa delar av landet nu har hand om verksamheten, skulle kunna komma att bli ställda åt sidan. I detta sammanhang

erinrar lantbruksstyrelsen om att Svenska landsbygdens studieförbund (SLS) sedan någon tid tillbaka inom några län bedriver klubbverksamhet av samma slag som den Jordbrukarungdomens förbund leder.

Vid avgörandet av organisationsfrågan bör man enligt lantbruksstyrelsens mening söka finna en lösning, som så långt möjligt samlar de olika krafter, som nu är verksamma på ifrågavarande område, och får dem att gemensamt arbeta för att främja och utveckla klubbverksamheten. Med hänsyn härtill anser sig lantbruksstyrelsen icke kunna förorda något av de föreliggande förslagen utan söker finna en lösning, som den anser bättre ägnad att trygga ett dylikt samarbete.

Vad till en början angår den lokala organisationen framhåller lantbruksstyrelsen, att det organisationsförslag, som framlades i förut omförmälda promemoria, även utgör ett försök att finna en för såväl hushållningssällskapen som Jordbrukarungdomens förbund godtagbar kompromisslösning. Förslaget innebär enligt lantbruksstyrelsens uppfattning ej oväsentliga fördelar, bland annat den, att de olägenheter undvikas, som är förenade med att antingen enbart hushållningssällskapen eller enbart Jordbrukarungdomens förbund erhåller ledningen av verksamheten. Lantbruksstyrelsen ansluter sig därför till tanken, att den statsunderstödda klubbverksamheten lokalt skall handhas av en särskild klubb nämnd, i vilken vissa av vederbörande sällskap och av Jordbrukarungdomens förbunds distriktsstyrelse utsedda representanter skall ingå. Med hänsyn till den viktiga roll, som skogen på många håll kan och bör spela i klubbverksamheten, synes det jämväl lämpligt att, såsom förutsatts i promemorian, skogsvårdsstyrelsen skall äga utse en representant i klubb nämnden. Å andra sidan kan enligt lantbruksstyrelsen den invändningen göras mot förslaget, att det ej ger tillräcklig möjlighet att inom klubb nämnden få en allsidig representation för de olika krafter, som lokalt vill arbeta för och stödja klubbverksamheten. Lantbruksstyrelsen anser därför, att det vid utformningen av klubb nämnderna bör finnas möjlighet att taga större hänsyn till de lokala förhållandena. Detta önskemål kan tillgodoses på olika sätt. Det smidigaste är enligt lantbruksstyrelsens åsikt att överlåta avgörandena i dylika frågor åt klubb nämnderna själva. Det kommer då att ligga i dessas eget intresse att söka få den sammansättning, som är bäst ägnad att föra verksamheten framåt. Erfarenheterna från de län, där s. k. ungdomsnämnder nu är verksamma, synes vidare ge vid handen, att man har all anledning räkna med att, sedan klubb nämnderna kommit till stånd, ett friktionsfritt samarbete skall kunna uppbyggas mellan de olika ungdomsorganisationer, som är verksamma på hithörande och angränsande verksamhetsfält.

Lantbruksstyrelsen förordar sålunda, att en klubb nämnd skall tillsättas inom varje hushållningssällskaps område med uppgift att ha hand om den statsunderstödda klubbverksamheten inom jordbruket. Nämnden bör bestå av lägst fem och högst sju ledamöter. Av dessa bör hushållningssällskapets förvaltningsutskott och Jordbrukarungdomens förbunds distriktsstyrelse utse vardera två samt skogsstyrelsen en. På ledamöterna bör ankomma att

bestämma, om ytterligare sådana skall tillsättas samt att i så fall utse dem. Dock bör det sammanlagda antalet icke få överstiga sju.

Beträffande klubb nämnds verksamhet ansluter sig lantbruksstyrelsen i huvudsak till vad som anförts i förut nämnda promemoria. Emellertid kan enligt lantbruksstyrelsens mening diskuteras, om ej den övre åldersgränsen bör sättas lägre än 18 år. Man torde nämligen böra räkna med att verksamheten huvudsakligen kommer att beröra ungdom i 12—14-årsåldern. Lantbruksstyrelsen anser det emellertid ej nödvändigt att redan nu taga definitiv ställning till denna fråga.

I samband med spørsmålet om den lokala organisationen berör lantbruksstyrelsen ett par frågor angående klubb nämndernas befattningshavare. Den framhåller därvid önskvärdheten av att dessa befattningshavare erhåller pensionsrätt i statens pensionsanstalt. Vidare påpekas, att tjänstgöring hos dylik nämnd bör godtagas som fyllnadstjänstgöring för lärare vid lägre lantbruksundervisningsanstalt. Till dessa frågor ämnar lantbruksstyrelsen återkomma i annat sammanhang.

I fråga om den centrala organisationen av klubbverksamheten erinrar lantbruksstyrelsen om att i promemorian föreslagits, att en central klubb nämnd skulle inrättas för att ha hand om de administrativa uppgifter rörande klubbverksamheten, vilka hittills ombesörjts av styrelsen för Jordbrukarungdomens förbund. Denna centrala klubb nämnd skulle bestå av fem ledamöter, av vilka Skogsvårdsstyrelsernas förbund skulle utse en samt Hushållningssällskapens förbund och Jordbrukarungdomens förbund vardera två. Hushållningssällskapens förbund har dock enligt uttalande vid sin årsstämma ansett sig självt böra ha hand om den centrala ledningen av verksamheten.

Därest den lokala organisationen av den statsunderstödda klubbverksamheten omlägges såsom lantbruksstyrelsen förordat, blir en ändring nödvändig även i fråga om den centrala ledningen. Lantbruksstyrelsen föreslår härvidlag, att den själv skall övertaga de centrala administrativa uppgifterna. På lantbruksstyrelsen skall det sålunda ankomma att fördela tillgängliga statsbidragsmedel, uppställa de villkor för tillgodonjutande av dessa, som finnes påkallade, tillse att villkoren uppfylles samt i övrigt i mån av behov fastställa riktlinjer och meddela anvisningar rörande verksamheten. Det skulle emellertid enligt styrelsen otvivelaktigt vara ett värdefullt stöd att därvid ha tillgång till en rådgivande nämnd, bestående av personer med intim kontakt med olika sidor av klubbverksamheten. En dylik nämnd anses därför böra inrättas. Dock föreslås, att det skall få ankomma på lantbruksstyrelsen att meddela erforderliga föreskrifter rörande nämnden och dennas arbetsuppgifter liksom att utse ledamöter i nämnden.

Ledamot i lokal klubb nämnd liksom även ledamot i den centrala rådgivande nämnden föreslås skola erhålla dagarvode med 20 kronor jämte rese- och traktamentsersättning.

Den föreslagna omorganisationen avses skola genomföras från och med den 1 juli 1954.

Statsbidraget. Det statsbidrag, som hittills utgått till Jordbrukarungdomens förbund, har använts för förbundets såväl centrala som lokala verksamhet. Några föreskrifter om fördelningen av bidraget på dessa båda ändamål har icke meddelats av statsmakterna. Av det för verksamheten under kalenderåret 1953 beviljade anslaget å 225 000 kronor beräknas enligt lantbruksstyrelsen 64 500 kronor eller cirka 28 procent ha disponerats för den centrala och 160 500 kronor eller cirka 72 procent för den lokala verksamheten. Fördelningen mellan de olika länen av sistnämnda medel synes ha varit mycket ojämn.

Om klubbverksamheten i fortsättningen skall lokalt ledas av särskilda klubbnämnder, synes det enligt lantbruksstyrelsen vara nödvändigt att de medel, som statsmakterna ställer till förfogande, fördelas mellan de olika hushållningssällskapsområdena enligt en fast fördelningsgrund, lämpligast efter storleken av den med jordbruk och binäringar sysselsatta befolkningen. Denna fördelningsgrund har förordats såväl i den tidigare angivna promemorian som av Hushållningssällskapens förbund, dock att detta förbund därjämte förordat, att hälften av statsbidraget skall fördelas lika mellan samtliga hushållningssällskapsområden.

I samband med omorganisationen bör enligt lantbruksstyrelsen det anslag, som hittills utgått till Jordbrukarungdomens förbund, uppdelas i två anslag. Av dessa föreslås det ena skola benämnas Bidrag till lokal klubbverksamhet och ställas till lantbruksstyrelsen förfogande för fördelning enligt de grunder, som angivits i det föregående, medan det andra, som bör avse stödet till förbundets centrala verksamhet, alltjämt bör benämnas Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund.

Statsbidraget avser för närvarande kostnaderna för kalenderår. Med hänsyn till de olägenheter, som är förknippade därmed, föreslår lantbruksstyrelsen, att bidraget skall omläggas till att gälla budgetår. I anslutning härtill hemställes, att under anslaget till Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund skall anvisas bidrag till dels den lokala klubbverksamheten under tiden den 1 januari—den 30 juni 1954, dels den centrala verksamheten under tiden den 1 januari 1954—den 30 juni 1955 samt under anslaget till Bidrag till lokal klubbverksamhet bidrag till sistnämnda verksamhet under budgetåret 1954/55.

Vad först angår anslaget till Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund anser sig lantbruksstyrelsen, i avbidan på genomförandet av omorganisationen av den lokala klubbverksamheten, icke böra föreslå någon höjning av medelsanvisningen för detta ändamål för första halvåret 1954. För ändamålet bör alltså beräknas ett belopp av i runt tal 80 000 kronor. I fråga om den centrala verksamheten kommer emellertid betydelsefulla uppgifter att kvarstå för förbundet även efter omorganisationen. Dessa avser ej blott klubbverksamheten utan även, bland annat, det studie- och folkbildningsarbete samt den verksamhet för främjande av kontakt med jordbrukarungdom i andra länder, som förbundet bedriver. Lantbruksstyrelsen

anser det angeläget, att förbundet även i fortsättningen får tillräckliga resurser för dessa arbetsuppgifter, och framhåller, att höjning av statsbidraget torde vara nödvändig, om så skall bli fallet. I nuvarande läge föreslås dock icke höjning i vidare mån än som erfordras för att förbundet till förfogande för sin centrala verksamhet skall få cirka 75 000 kronor för budgetår eller för hela tiden den 1 januari 1954—den 30 juni 1955 i runt tal 115 000 kronor. Ifrågavarande anslag bör alltså med nu angivna beräkning för nästa budgetår upptagas med $(80\,000 + 115\,000 =)$ 195 000 kronor.

Beträffande anslaget till **Bidrag till lokal klubbverksamhet** understryker lantbruksstyrelsen, att kostnaderna för denna verksamhet liksom hittills bör till väsentlig del täckas av andra medel än statsmedel. Dock anses staten icke böra undandraga sig att bära en del av den kostnadsökning, som är ofrånkomlig, om verksamheten skall få önskvärd omfattning. Med hänsyn härtill föreslås, att detta anslag för nästa budgetår skall upptagas med ett belopp av 240 000 kronor, vilket i jämförelse med medelsanvisningen för verksamheten under kalenderåret 1953 innebär en ökning med cirka 80 000 kronor. Ur anslaget bör även få bestridas kostnaderna för sammanträden med den centrala nämnden.

Yttrandena.

Organisationen. Lantbruksstyrelsens förslag i fråga om klubbverksamhetens organisation tillstyrkes i huvudsak av *Svenska landsbygdens studieförbund*, *Sveriges lantbruksförbund* och *Riksförbundet Landsbygdens folk*. Där emot förklarar sig *statskontoret* icke kunna biträda förslaget, och *Jordbrukarungdomens förbunds* yttrande utmynnar i en hemställan, att detta förbund såväl lokalt som centralt skall förbli huvudman för verksamheten. *Hushållningssällskapens förbund* hänvisar till en den 16 oktober 1953 dagtecknad skrift till Kungl. Maj:t, i vilken hemställts, att verksamheten måtte organiseras i enlighet med tidigare återgivna beslut av dess stämma.

Statsbidraget. Lantbruksstyrelsens förslag i fråga om statsbidragets fördelning har berörts av *Sveriges lantbruksförbund* och *Svenska landsbygdens studieförbund*. Förslaget tillstyrkes helt av *lantbruksförbundet*. *Studieförbundet* framhåller, att bidrag till det lokala organisationsarbetet liksom även till främjandet av kontakt med jordbrukarungdom i andra länder icke bör utgå enbart till en organisation utan fördelas mellan de i verksamheten deltagande organisationerna i förhållande till av dessa bedriven verksamhet.

Lantbruksstyrelsens förslag att bidraget i fortsättningen skall avse budgetår tillstyrkes av *Jordbrukarungdomens förbund*. Där emot finner *statskontoret* det tveksamt, huruvida en omläggning av anslagsanvisningen bör komma till stånd.

Beträffande bidragets storlek anför *statskontoret* att, då ämbets-

verket i rådande finansiella läge föreställer sig, att förutsättningar ej föreligger för ökad medelsanvisning för angivna ändamål, bidragen såväl till den lokala klubbverksamheten som till Jordbrukarungdomens förbund läser böra utmätas inom ramen för det statsbidrag, som för innevarande budgetår utgår till nämnda förbund.

I sitt yttrande över Jordbrukarungdomens förbunds framställning om medel till den skogliga verksamheten tillstyrker *skogsstyrelsen*, att förbundet skall erhålla statsbidrag för att kunna som en ordinarie verksamhetsgren bedriva skoglig ungdomsverksamhet i huvudsak enligt de riktlinjer, som utprovats under försöksåren.

Vad angår storleken av statsbidraget anser sig *skogsstyrelsen* med ledning av de ekonomiska redogörelser, som förbundet lämnat för de gångna försöksåren, och efter granskning av den åberopade kostnadsberäkningen böra föreslå ett anslag på 85 000 kronor för budgetåret 1954/55. Med ett bidrag av denna storleksordning bör det enligt *skogsstyrelsen* vara möjligt för förbundet att bedriva verksamheten i den något ökade omfattning, som måste anses önskvärd, när försöksstadiet lämnas.

Departementschefen.

Departementschefen har anfört följande.

»Såsom framgår av den redogörelse, som lämnats i det föregående, bedriver Jordbrukarungdomens förbund sedan åtskilliga år med statligt stöd en omfattande yrkesfostrande verksamhet bland ungdomen på jordbrukets område. Under senare tid har förbundet därjämte i samarbete med *skogsstyrelsen* och *skogsvårdsstyrelserna* anordnat liknande verksamhet inom skogsbruket. I skilda sammanhang har emellertid önskemål framkommit om att verksamheten, som efter amerikanskt mönster tagit formen av en klubb- rörelse med kurser och tävlingar m. m., skall i vissa hänseenden omorganiseras. Flera utredningar har framlagt förslag i frågan. Gemensamt för förslagen synes vara, att verksamheten — samtidigt som dess stora betydelse för jordbrukarungdomens yrkesutbildning och allmänna fostran även i nuvarande former framhållits — ansetts böra närmare knytas till hushållningssällskapen. Ett skäl härför torde vara, att sällskapen redan har hand om den övervägande delen av motsvarande rådgivnings- och utbildningsverksamhet inom jordbruket. Sedan jämväl andra ungdomsorganisationer än Jordbrukarungdomens förbund under senare år börjat bedriva klubbverksamhet av här ifrågavarande slag, synes vidare ett ökat inflytande över verksamheten från sällskapens sida vara önskvärt för att säkra en likställighet mellan organisationerna och därmed minska faran för motsättningar mellan dessa. Å andra sidan har betonats, att klubb- rörelsen är en ungdomsverksamhet, som icke utan risk för sin framtida utveckling kan fogas in i sällskapens övriga arbetsprogram. Vidare har framhållits, att statens ekonomiska bidrag täcker endast en del av kostnaderna för verksamheten, var-

för denna är beroende av dels att frivilliga bidrag kan utverkas från andra håll, dels att ungdomsorganisationerna själva ställer klubbledare till förfogande. En mer eller mindre fullständig överflyttning av verksamheten till sällskapen har därför befarats göra ett ökat statligt stöd nödvändigt.

Otvivelaktigt har den av framför allt Jordbrukarungdomens förbund bedrivna verksamheten lett till lofvärda resultat och förtjänar att stödjas även i fortsättningen. Av de i ärendet avgivna remissyttrandena framgår emellertid, att det är ett allmänt önskemål att en viss omorganisation äger rum av denna verksamhet. Även jag är av denna mening. I all synnerhet sedan även andra ungdomsorganisationer börjat ägna sig åt dylik verksamhet, synes det mig nämligen angeläget, att man samlar de olika krafter, som är verksamma på området, till ett fruktbärande samarbete. Från denna utgångspunkt torde det förslag, lantbruksstyrelsen framlagt, innebära en i huvudsak godtagbar lösning av organisationsfrågan. Jag finner mig därför kunna biträda detta, dock med de jämkningar däri, som framgår av det följande.

Vad först angår den lokala organisationen delar jag lantbruksstyrelsens åsikt, att en lokal klubb nämnd skall inrättas inom varje hushållningssällskaps område med uppgift att fungera såsom huvudman för den statsunderstödda klubbverksamheten på jordbrukets område. Det bör därvid åligga nämnden att ha hand om verksamhetens ekonomi, att anställa erforderlig personal samt att i övrigt svara för frågor, som sammanhänger med verksamhetens lokala bedrivande.

Av nämndens ledamöter torde såsom lantbruksstyrelsen föreslagit två bära utses av hushållningssällskapets förvaltningsutskott och en av vederbörande skogsvårdsstyrelse. Däremot kan jag icke biträda förslaget, att Jordbrukarungdomens förbund obligatoriskt skall utse två ledamöter; en dylik anordning kan enligt min mening icke anses motiverad i fråga om sådana distrikt, där förbundets verksamhet är obetydlig. Ej heller synes det mig lämpligt, att ledamöterna själva skall äga avgöra huruvida ytterligare ledamöter skall tillsättas ävensom utse dessa. I stället bör föreskrivas, att det i nämnden skall finnas — utöver de av hushållningssällskapet och skogsvårdsstyrelsen utsedda ledamöterna — minst två representanter för de ungdomsorganisationer, som inom området bedriver klubbverksamhet och tillsätter klubbledare. Det bör få ankomma på lantbruksstyrelsen att i samråd med den centrala rådgivande nämnd, jag i det följande kommer att föreslå, bestämma vilka organisationer som skall äga bli representerade i nämnden, varvid till ledning torde kunna tjäna synpunkter av det slag, som i ämnet anförts av Svenska landsbygdens studieförbund. Sådan organisation bör emellertid själv få avgöra vem som skall bli dess representant.

Lantbruksstyrelsen har föreslagit, att antalet ledamöter i lokal klubb nämnd skall bestämmas till lägst fem och högst sju. I fråga om minimiantalet har jag icke någon erinran. Vid bifall till vad jag föreslagit beträffande utseendet av ledamöterna synes emellertid möjlighet bära finnas att öka antalet utöver sju. Ehuru jag är av den uppfattningen, att ingen ungdomsorga-

nisation bör äga utse fler än två ledamöter och antalet därför endast i undantagsfall behöver överskrida sju, torde det nämligen inom något eller några områden kunna bli behövt med flera ledamöter. Lantbruksstyrelsen bör därför ha möjlighet att, när särskilda skäl föreligger, öka antalet ledamöter till högst nio. Nämnden bör inom sig utse ordförande.

I samband med spørsmålet om klubbnämds verksamhet har diskuterats, huruvida den nuvarande övre åldersgränsen — 18 år — för den ungdom, som avses med verksamheten, bör sänkas. Enligt min mening är det, allmänt sett, icke lämpligt att genom snäva gränser försvåra ett skäligt hänsynstagande till omständigheterna i de särskilda fallen. Såsom lantbruksstyrelsen framhållit torde det emellertid icke vara nödvändigt att nu taga ställning till denna fråga.

Vad angår klubbnämndernas personal torde — liksom fallet var vid 1953 års förhandlingar mellan representanter för styrelsen för Hushållningssällskapens förbund samt för Jordbrukarungdomens förbund — kunna förutsettas, att de nuvarande inom sistnämnda förbund med lokal klubbverksamhet sysselsatta befattningshavarna ävensom motsvarande befattningshavare hos hushållningssällskapen kommer att anställas av nämnderna. Övergångsvis eller för särskilda fall torde personalfrågan, därest så befinnes lämpligt, kunna lösas på så sätt, att befattningshavare ställes till nämnds förfogande av hushållningssällskap eller Jordbrukarungdomens förbund. Den personal, som nu är sysselsatt inom ungdomsverksamheten på skogsbrukets område, är centralt anställd av Jordbrukarungdomens förbund. Då den med hänsyn till sina arbetsuppgifter icke lämpligen kan överflyttas på endast en eller flera av de lokala nämnderna, torde den åtminstone under en övergångstid böra vara anställd av förbundet.

Med den nu föreslagna lokala organisationen är det uppenbarligen icke lämpligt att anförtro den centrala ledningen åt vare sig Hushållningssällskapens förbund eller Jordbrukarungdomens förbund. Lantbruksstyrelsens förslag innebär, att det bör ankomma på lantbruksstyrelsen att med biträde av en rådgivande nämnd ha hand om de centrala administrativa uppgifterna. Skogsstyrelsen har å sin sida framhållit, att den skogliga ungdomsverksamheten även i fortsättningen bör stå under dess tillsyn.

Enligt min mening är det icke lämpligt att lägga den skogliga verksamheten under lantbruksstyrelsens tillsyn. Å andra sidan är jag icke heller beredd att förorda, att något särskilt organ tillskapas för den centrala ledningen. Efter överväganden har jag därför stannat för att föreslå följande lösning. De centrala administrativa uppgifterna bör i princip anförtros åt lantbruksstyrelsen, som alltså skall ha att fastställa riktlinjer och meddela anvisningar rörande ungdomsverksamheten. I fråga om den rent skogliga verksamheten skall emellertid motsvarande uppgifter tillkomma skogsstyrelsen. De båda styrelserna, mellan vilka nära samråd förutsättes komma att äga rum, skall vid sin sida ha en central rådgivande nämnd, i vilken

skall finnas representanter för — förutom styrelserna — bland andra såväl Hushållningssällskapens förbund som Jordbrukarungdomens förbund och övriga ungdomsorganisationer, vilka bedriver ungdomsverksamhet i mera väsentlig omfattning på jordbrukets och skogsbrukets område. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att utse ledamöter i denna nämnd ävensom att meddela närmare föreskrifter om nämndens sammansättning, uppgifter m. m.

Beträffande lantbruksstyrelsens förslag i fråga om ersättning till nämndledamöter tillstyrker jag, att till ledamot i den centrala rådgivande nämnden skall utgå dagarvode med 20 kronor jämte rese- och traktamentsersättning.

T i d p u n k t e n för genomförandet av omorganisationen torde börja bestämmas till den 1 juli 1954.

Även efter en omorganisation i enlighet med de av mig angivna riktlinjerna kommer Jordbrukarungdomens förbund att ha kvar betydelsefulla uppgifter. Förutom det fortsatta arbetet med klubbverksamheten torde förbundet sålunda för framtiden börja uppehålla sitt nuvarande studie- och folkbildningsarbete ävensom sin verksamhet för att främja kontakten med jordbrukarungdom i andra länder. Likaså torde utrymme finnas för visst centralt arbete med klubbverksamheten. Jag förutsätter därvid, att sistnämnda arbete bedrivs i samråd med lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen och den centrala rådgivande nämnden samt utformas på sådant sätt, att det kan bli till nytta även för andra organisationer på området.

Vad härefter angår frågan om statsbidrag till verksamheten har upplysts, att av det för innevarande budgetår till Jordbrukarungdomens förbund utgående statsbidraget om 225 000 kronor — avseende verksamheten under kalenderåret 1953 — cirka 64 500 kronor använts i förbundets centrala verksamhet och återstoden, omkring 160 500 kronor, i dess lokala verksamhet. Härutöver har förbundet sedan några år tillbaka av prisutjämningsmedel erhållit 50 000 kronor årligen för en speciell ungdomsverksamhet på skogsbrukets område.

Enligt min mening bör jämväl i fortsättningen en väsentlig del av kostnaderna för ungdomsverksamheten bestridas av andra medel än statsmedel. För min del är jag därför icke beredd att förorda annan ökning av det nu utgående statsbidraget än att, med hänsyn till den vikt jag anser bör fästas vid den skogliga verksamheten, medel till denna bör beräknas under ett särskilt anslag å riksstaten med ett till 85 000 kronor höjt belopp för nästa budgetår.

Ej heller är jag beredd att i detta sammanhang föreslå en omläggning av bidraget till att avse budgetår i stället för kalenderår.

Från de nu angivna utgångspunkterna torde statsbidraget för budgetåret 1954/55 — avseende kalenderåret 1954 — bör beräknas på följande sätt.

För första halvåret 1954, då verksamheten avses skola fortgå i hittillsvarande former, bör till Jordbrukarungdomens förbund utgå statsbidrag med hälften av det för år 1953 utgående bidraget eller 112 500 kronor. Där-

jämte bör för förbundets skogliga verksamhet under samma tid anvisas 42 500 kronor.

I fråga om andra halvåret 1954, då omorganisationen skall ha genomförts, torde till Jordbrukarungdomens förbund för dess centrala verksamhet böra anvisas hälften av nyss angivna belopp om 64 500 kronor eller 32 250 kronor. Sammanlagt torde sålunda för budgetåret 1954/55 till förbundet böra anvisas ett anslag av $(112\,500 + 42\,500 + 32\,250 =)$ i avrundat tal 187 000 kronor. Anslaget torde liksom för närvarande böra benämnas *Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund*.

Till den lokala klubbverksamheten bör i enlighet med vad jag nyss anfört för sista halvåret 1954 beräknas ett oförändrat bidrag av i runt tal 80 500 kronor. Bidraget synes böra anvisas under ett särskilt anslag, förslagsvis benämnt *Bidrag till lokal klubbverksamhet* och ställas till lantbruksstyrelsens förfogande. Såsom lantbruksstyrelsen föreslagit bör medlen fördelas mellan de lokala klubb nämnderna i förhållande till storleken av den inom jordbruk och binäringar sysselsatta befolkningen i respektive hushållningssällskapsområden. Emellertid torde en strikt tillämpning av denna fördelningsgrund för vissa områden komma att medföra en högst väsentlig minskning av det nu utgående statsbidraget, varigenom högst betydande svårigheter kan komma att uppstå. Med hänsyn härtill bör lantbruksstyrelsen äga att, efter samråd med den centrala rådgivande nämnden, göra undantag från angivna grund, därest så finnes påkallat. Ur anslaget bör även få bestridas kostnaderna för sammanträden med den centrala nämnden.

Slutligen torde för sista halvåret 1954 under ett särskilt anslag böra anvisas medel till den särskilda skogliga verksamheten med 42 500 kronor. Anslaget, som bör ställas till skogsstyrelsens förfogande, föreslås skola benämnas *Bidrag till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område*.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de föreskrifter och meddela de övergångsbestämmelser, som blir erforderliga vid bifall till vad jag i det föregående förordat.»

Yttrandena över motionerna I: 250 och II: 323.

Lantbruksstyrelsen har i sitt den 26 februari 1954 dagtecknade yttrande anfört, att därest den statsunderstödda klubbverksamheten på jordbrukets område skulle komma att omorganiseras i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens förut berörda förslag, förordar styrelsen att vid lantbruksundervisningsanstalt anställd rektor eller ämneslärare må äga rätt att som fyllnadstjänstgöring, under de tider de icke tages i anspråk för vederbörande skolas verksamhet, tillgodoräkna tjänstgöring hos sådan lokal klubb nämnd, som angivits i förslaget. En sådan bestämmelse synes enligt styrelsen överensstämma med vad motionärerna främst åsyftat. Såsom stöd härför har styrelsen framhållit, bland annat, följande.

Enligt bestämmelserna i 3 mom. 47 § stadgan den 21 augusti 1951 (nr 663) för lantbruksundervisningsanstalter åligger det rektor eller ämneslärare — i den mån de icke helt tages i anspråk för skolans verksamhet — att efter förordnande av lantbruksstyrelsen fullgöra fyllnadstjänstgöring vid annan lantbruksundervisningsanstalt, hos hushållningssällskap, skogsvårdsstyrelse, landsting eller lantbruksnämnd.

I sitt utlåtande den 15 november 1952 över en av Jordbrukarungdomens förbund gjord framställning i ärendet framhöll styrelsen bl. a. att den praktiska ungdomsverksamheten på jordbrukets område i och för sig är av sådan betydelse, att det är angeläget att möjlighet skall finnas att för densamma disponera även lärare vid lantbruksundervisningsanstalterna i den mån de icke tages i anspråk för skolans verksamhet. En dylik anordning kan medföra en värdefull förstärkning och utökning av de krafter, som nu arbetar på detta område. Ett deltagande av lärarna vid lantbruksundervisningsanstalterna i den praktiska ungdomsverksamheten på jordbrukets område är dessutom otvivelaktigt även till gagn för skolorna såsom sådana och för den mera kvalificerade utbildning som där lämnas. Lärarnas medverkan i ungdomsarbetet kan nämligen säkerligen stimulera jordbrukarungdomen till fortsatt yrkesutbildning vid lantbruksundervisningsanstalterna och på detta sätt även främja skolornas verksamhet.

Trots detta hyste dock styrelsen vissa betänkligheter mot ett bifall till förbundets framställning. Styrelsen erinrade därom att statsmakterna ännu icke tagit slutgiltigt ställning till frågan om organisationen av den frivilliga förberedande yrkesutbildningen för lantungdom. Under sådana förhållanden ansåg styrelsen det mindre lämpligt vidtaga åtgärder, som kunde föregripa sagda ställningstaganden. Styrelsen fann ock att vissa principiella skäl kunde anföras mot att möjlighet skulle öppnas för enskilda organisationer och institutioner att direkt hos sig utnyttja lärare, för vilka fyllnadstjänstgöring kunde komma i fråga. I vart fall gällde detta, såvida ej vederbörande organisation genom beslut av statsmakterna fått ledningen av verksamheten sig anförtrödd. Så var emellertid icke förhållandet med förbundets verksamhet på den förberedande lantungdomsverksamhetens område. Styrelsen ansåg sig därför icke kunna tillstyrka förbundets framställning, men framhöll att därest en lärare, som ej kunde beredas full tjänstgöring vid skolan, efter överenskommelse mellan hushållningssällskapet och förbundet eller vederbörande länsdistrikt av förbundet anställdes hos sällskapet och av styrelsen förordnades att såsom ungdomskonsulent tjänstgöra inom lantungdomsverksamheten inom sällskapets område, skulle han genom denna sin fyllnadstjänstgöring erhålla helårsanställning. Genom beslut den 13 mars 1953 fann Kungl. Maj:t förbundets framställning för det dåvarande icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I sitt den 11 februari 1954 dagtecknade yttrande har *styrelsen för Hushållningssällskapens förbund* icke ansett sig kunna biträda det i motionerna framförda förslaget. Som motivering härför har förbundsstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Även enligt förbundsstyrelsens uppfattning skulle det vara till fördel och gagn, om sådana för uppgiften lämpade lärare vid lantmannaskolor, för vilka fyllnadstjänstgöring kan ifrågakomma, blir i tillfälle att fullgöra denna inom den praktiska lantungdomsverksamheten. Detta har redan förekommit på vissa håll genom att berörda befattningshavare vid fullgörande av fyllnadstjänstgöring hos hushållningssällskap tilldelats ifrågavarande verksamhet som sin huvuduppgift. Som anförts i motionerna är dylik tjänst-

göring av värde såväl för ungdomsverksamheten som för undervisningsanstalterna.

I motionerna har vidare hemställts, att ifrågavarande lärare skulle under fyllnadstjänstgöring av berört slag även kunna vara formellt anställda hos Jordbrukarungdomens förbund. Enligt förbundsstyrelsens förmenande kan emellertid principiella skäl anföras mot att man vidtager en sådan författningsändring, som öppnar möjlighet även för fristående organisationer som Jordbrukarungdomens förbund att direkt hos sig anställa med statsmedel och enligt statligt avlöningsreglemente avlönade lärare, för vilka fyllnadstjänstgöring kan komma i fråga. Därtill kommer, att på den praktiska lantungdomsverksamhetens område är de organisatoriska förhållandena för närvarande mindre tillfredsställande. Framför allt synes det brista i samordning, vilket fått till följd, att verksamheten icke blivit så effektiv och fått den omfattning som önskvärt vore. Med anledning härav har under senare år pågått överläggningar rörande möjligheterna att åstadkomma en sådan organisationsplan, som skulle kunna undanröja nyssnämnda nackdelar. Lantbruksstyrelsen och Hushållningssällskapens förbund har under hösten 1953 till Kungl. Maj:t ingivit förslag, som syftar till att få till stånd den önskvärda samordningen genom bildandet av lokala samarbetsorgan för verksamhetens handhavande. Under sådana förhållanden torde det ej vara lämpligt, att ifrågavarande befattningshavare är under fyllnadstjänstgöring anställda hos Jordbrukarungdomens förbund. Med hänsyn härtill och då, som nyss nämnts, den formella möjligheten för lärare att fullgöra fyllnadstjänstgöring inom den praktiska lantungdomsverksamheten redan förefinnes, kan förbundsstyrelsen icke biträda det i motionerna framförda förslaget.

Utskottet.

Sedan åtskilliga år bedriver Jordbrukarungdomens förbund med statligt stöd en omfattande yrkesfostrande verksamhet bland ungdomen på jordbrukets område. På senare tid har denna — under samarbete med skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna — utsträckts till att omfatta jämväl skogsbruket. Under hänvisning till att även andra ungdomsorganisationer ägnar sig åt dylik verksamhet, har i föreliggande proposition framlagts förslag till viss omorganisation av denna. Förslaget innefattar i huvudsak, att den statsunderstödda ungdomsverksamheten på jordbrukets och skogsbrukets område skall från och med den 1 juli 1954 inom varje hushållningssällskaps område omhänderhas av en lokal klubb nämnd med minst fem och högst nio representanter för hushållningssällskapet, skogsvårdsstyrelsen och de ungdomsorganisationer, som är verksamma inom ifrågavarande område. Den centrala ledningen av verksamheten skall enligt förslaget ombesörjas av lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen, vilka vid sin sida skall få en central rådgivande nämnd med representanter för, bland andra, Jordbrukarungdomens förbund och andra ungdomsorganisationer, som bedriver ungdomsverksamhet i mera väsentlig omfattning på jordbrukets och skogsbrukets område. På förbundet avses dock även i fortsättningen bära ankomma vissa centrala uppgifter. I anslutning härtill har i propositionen

begärts anslag dels till verksamheten under första halvåret 1954 i dess nuvarande form ävensom till Jordbrukarungdomens förbunds centrala verksamhet under andra halvåret 1954 med tillhoppa 187 000 kronor, dels till verksamheten i övrigt under andra halvåret 1954 med 80 500 kronor till den allmänna lokala klubbverksamheten och med 42 500 kronor till särskild verksamhet på skogsbrukets område.

I motionerna I: 425 och II: 543, I: 455 och II: 580 samt I: 457 och II: 579 har yrkats, att Jordbrukarungdomens förbund även i fortsättningen skall vara huvudman för den i propositionen angivna verksamheten samt att fördenskull det föreslagna beloppet å tillhoppa 310 000 kronor skall anvisas till förbundet. Vidare har i motionerna I: 456 och II: 581 hemställts, att verksamheten skall anordnas i enlighet med det förslag, som efter överläggningar inför chefen för lantbruksstyrelsen uppgjorts av representanter för styrelserna för Hushållningssällskapens förbund och Jordbrukarungdomens förbund. För förslaget, som av sistnämnda organisation godkänkts vid ett förbundsmöte den 25 juli 1953, har närmare redogjorts i propositionen. I anslutning härtill har motionärerna föreslagit, att statsbidraget för ändamålet under budgetåret 1954/55 skall utgå med 198 400 kronor till Jordbrukarungdomens förbund och med 111 600 kronor till Bidrag till lokal klubb- och ungdomsverksamhet på jordbrukets och skogsbrukets område.

Enligt vad utskottet inhämtat har chefen för ecklesiastikdepartementet för avsikt att verkställa en förutsättningslös utredning av frågan om statligt stöd till den ungdomsvårdande verksamheten. Direktiven för denna utredning har ännu ej offentliggjorts, men enligt vad som upplysts kommer dessa att beröra även sådan verksamhet, som bedrivs av Jordbrukarungdomens förbund. Vid sådant förhållande finner utskottet det lämpligt, att den i propositionen angivna verksamheten i avvaktan på resultatet av utredningen bedrivs under i huvudsak hittillsvarande former. Såsom framgår av det förut anförda, synes emellertid förbundet såvitt angår vissa delar av landet icke ha den utbredning, som är nödvändig för att verksamheten skall få önskvärd omfattning och tillräckligt lokalt stöd. Till ungdomsverksamheten inom dylika områden, vilken i allmänhet bedrivs med ungdomsnämnd eller annat samarbetsorgan som lokal huvudman, utgår för närvarande icke något statligt stöd från ett särskilt för ändamålet upptaget anslag. I enlighet med Kungl. Maj:t anser utskottet det önskvärt, att staten lämnar ett dylikt anslag.

Vad härefter angår finansieringen av verksamheten utgår utskottet ifrån att liksom hittills en väsentlig del av kostnaderna för ungdomsverksamheten kommer att bestridas av andra medel än statsmedel. Med hänsyn härtill förordar utskottet, att till förbundets verksamhet på jordbrukets område under kalenderåret 1954 anvisas ett oförändrat anslag av 225 000 kronor. För ungdomsverksamheten på skogsbrukets område har förbundet sedan några år tillbaka erhållit 50 000 kronor årligen av prisutjämningsmedel. I anslutning

till vad som föreslagits i propositionen tillstyrker utskottet, att medel för ändamålet i fortsättningen beräknas under ett särskilt anslag å riksstaten med ett till 85 000 kronor höjt belopp för nästa budgetår. Anslaget, som bör ställas till förfogande för skogsstyrelsen att utbetalas till förbundet, torde lämpligen böra benämnas Bidrag till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område. För sådan verksamhet, som enligt vad utskottet nyss anfört bedrivs av annan lokal huvudman än Jordbrukarungdomens förbund, bör anvisas ett särskilt belopp av 100 000 kronor. Bidraget synes böra uppföras under ett speciellt anslag, benämnt Bidrag till viss lokal klubbverksamhet, och ställas till lantbruksstyrelsens förfogande att utbetalas till Hushållningssällskapens förbund. Det torde få ankomma på sistnämnda förbund att fördela medlen mellan de olika hushållningssällskapen.

Såsom för närvarande bör statsbidraget till Jordbrukarungdomens förbund utgå under villkor att verksamheten underkastas särskild inspektion från statens sida samt att ombud för statens räkning äger deltaga i revisionen av förbundets räkenskaper och förvaltning. Motsvarande villkor torde även böra gälla i fråga om det statsbidrag, som enligt vad utskottet nyss föreslagit skall utgå till Hushållningssällskapens förbund. Det torde vidare få ankomma på lantbruksstyrelsen respektive skogsstyrelsen att utfärda närmare föreskrifter beträffande verksamhetens bedrivande och statsbidragens fördelning. Utskottet förutsätter, att erforderliga föreskrifter utarbetas i nära samråd mellan tillsynsmyndigheterna och nyssnämnda båda förbund. Därvid bör särskilt beaktas, att den lokala verksamheten samordnas så att motsättningar undvikas och de olika krafter, som är verksamma på området, samlas till ett fruktbarande samarbete.

Vad härefter angår yrkandet i motionerna I: 250 och II: 323, att lärare vid lantmannaskola skall få äga rätt att såsom fyllnadstjänstgöring tillgodoräkna sig anställning hos Jordbrukarungdomens förbund, finner utskottet att detsamma för närvarande icke bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må, med anledning av Kungl. Maj:ts framställning ävensom motionerna I: 425 och II: 543; I: 455 och II: 580, I: 456 och II: 581 samt I: 457 och II: 579,

1) godkänna de förslag rörande organisationen av den statsunderstödda klubbverksamheten på jordbrukets och skogsbrukets område m. m., vilka utskottet angivit i det föregående;

2) å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund* ett anslag av 225 000 kronor;

b) till *Bidrag till viss lokal klubbverksamhet* ett anslag av 100 000 kronor;

c) till *Bidrag till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område* ett anslag av 85 000 kronor;

B. att motionerna I: 250 och II: 323 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 maj 1954.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Tjällgren, Näslund, Jon Jonsson, Bertil Andersson, Sundberg, Eskilsson*, Bror Nilsson, Hjalmar Nilsson, Mossberger och Johan Persson; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Johnsson i Kastanjegården, Jacobson i Vilhelmina, Andersson i Hyssna*, Hæggholm*, Jonsson i Strömsund* och Pettersson i Dahl, fru Eriksson i Hallstahammar och herr Widén.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1) av herr *Widén*, vilken ansett att i utskottets utlåtande på s. 19 bort till första stycket fogas följande mening:

»Då den ovan nämnda i propositionen 1954:156 utlovade utredningen gäller eventuellt stöd åt ungdomsvårdande verksamhet, bedriven av politiska ungdomsorganisationer, anser utskottet att i avvaktan på resultatet av densamma klubbverksamhet, bedriven av sådan organisation, ej bör erhålla bidrag ur sistnämnda anslag.»

2) av herr *Jacobson* i Vilhelmina.